

**Miljösamverkan
Sverige**

Optimal tillsynsplan

Slutrapport

Länsstyrelserna

Juni 2011

Huvudmän

Länsstyrelserna, Naturvårdsverket och Socialstyrelsen

Webbplats

www.miljosamverkansverige.se

Grupparbetsplats

<http://miljoportal.intra.lst.se/miljosamverkansverige>

Projektledare

Ingela Höök

tel 031-60 52 18 e-post ingela.hook@lansstyrelsen.se

Biträdande projektledare

Carina Lif

tel 026-17 13 06 e-post carina.lif@lansstyrelsen.se

1. SAMMANFATTNING	4
2. PROJEKTET OPTIMAL TILLSYNSPLAN.....	5
Bakgrund	5
Syfte och mål.....	6
Avgränsningar	6
Tidplan	6
Projektorganisation	6
Genomförande.....	7
3. RESULTAT OCH DISKUSSION	8
Uppbyggnad av rubrikmallen.....	8
Avgränsningar i rubrikmallen	9
Tillsynsbegreppet	9
Samlad tillsynsplanering.....	10
Grundbultar	10
Prioritering av tillsyn.....	11

BILAGA 1. Rubrikmall utan exempeltexter

BILAGA 2. Rubrikmall med exempeltexter

1. Sammanfattning

En projektgrupp inom Miljösamverkan Sverige har tagit fram en rubrikmall för tillsynsplan, dvs ett skelett till tillsynsplan med förklarande text. Rubrikmallen är anpassad för länsstyrelsernas verksamhet. Den är bl a uppbyggd kring länsstyrelsernas gemensamma verksamhetsstruktur (VÄS). Projektgruppen valde denna struktur för att länsstyrelserna lättare ska kunna göra uppföljningar av tid och kostnad och göra avvägningar mellan olika tillsynsområden. Den valda strukturen möjliggör också jämförelser mellan länen.

Projektgruppen har noterat att det finns ett stort behov av att se över den nuvarande strukturen i länsstyrelsernas gemensamma verksamhetsstruktur (VÄS). Detta bl a mot bakgrund av att VÄS-koderna används på olika sätt vid länsstyrelserna vilket försvårar jämförelser. Omfattningen av vad som ingår i begreppet ”operativ tillsyn” behöver också tydliggöras så att VÄS-koderna återspeglar detta på ett korrekt sätt. Det är vidare angeläget att en samsyn med de centrala verken finns i denna fråga, då det under arbetets gång framkommit att vissa åsiktsskillnader finns.

Rubrikmallen är framtagen i Word standardformat och kan lätt anpassas efter den grafiska profilen på den egna länsstyrelsen. Den finns i två versioner, en utan och en med exempeltexter. Mallarna återfinns som bilaga 1 respektive 2 till denna slutrapport. Bilagorna finns också som separata Worddokument, Dessa går att hämta från Miljösamverkan Sveriges grupparbetsplats på länsstyrelsernas gemensamma intranät <http://miljoportal.intra.lst.se/miljosamverkansverige> samt på Miljösamverkan Sveriges webbplats www.miljosamverkansverige.se

I kapitel 2 i denna slutrapport beskrivs upplägget av projektet närmare och i kapitel 3 förs en diskussion kring resultatet. Projektgruppen tar här tillfället i akt att kommentera de vägval man gjort under resans gång och varför man valt att lägga upp mallen på det sätt man gjort.

Avslutningsvis hoppas projektgruppen att rubrikmallen kommer till god användning vid länsstyrelserna och att den även ger en ökad förståelse för omfattning och innehåll i den miljötillsyn som länsstyrelserna ansvarar för.

2. Projektet Optimal tillsynsplan

Bakgrund

Länsrådsgrupp 6 har gett i uppdrag åt miljövårdsdirektörernas tillsynsgrupp att driva Miljösamverkan Sverige och att inom ramen för det arbeta fram olika handläggarstöd.

Förslaget till projektet Optimal tillsynsplan lämnades av Länsstyrelsen i Östergötlands län. Förslagslämnaren hänvisade till Naturvårdsverkets rapport "Tillsynsplaner – aktiva eller fiktiva styrdokument" där tillsynsplanernas styrande roll utvärderats och där ett antal brister pekats ut, bl.a. att tillsynsplanerna har låg status som styrverktyg och att systematisk planering och uppföljning är bristfällig. Förslagslämnaren konstaterade dessutom att tillsynsplaneringen ser väldigt olika ut vid länsstyrelserna vilket gör det svårt att jämföra planeringarna. Många länsstyrelser har också erfarenhet av att det varit en stor administrativ börda kring tillsynsplaneringen.

Naturvårdsverket har senare, i redovisning av ett regeringsuppdrag om tillsyn, pekat på följande brister i tillsynsplaneringen:

- Avsaknad av samlad tillsynsplan – många länsstyrelser saknar en samlad tillsynsplan där samtliga tillsynsområden ingår.
- Tillsynsplanens låga status och bristfälliga innehåll – planens status som styrinstrument är låg bland annat till följd av det bristfälliga innehållet i planen.
- Tidsbrist för uppföljning, utvärdering och behovsutredning – det framgår att det finns brister i kvaliteten på dessa delar i arbetet med tillsynsplanering och att det främst beror på att tid inte avsätts för detta arbete.
- Avvikelse från tillsynsplan – avvikelserna är omfattande och främst beroende på interna faktorer som till exempel personalomsättning.

Naturvårdsverket föreslog vidare i redovisningen av regeringsuppdraget att regeringen, via regleringsbrev eller instruktioner, ger länsstyrelserna följande uppdrag:¹

- Länsstyrelsen ska senast den 31 december 2011 ha fattat beslut om en samlad tillsynsplan för 2012 enligt § 7 i förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken (Tif). I den beslutade planen ska det, utöver vad som sägs i Tif, gå att utläsa hur fördelningen av resurser har avvägts, inom och mellan de olika tillsynsområdena, och anpassats efter det tillsynsbehov som finns inom respektive tillsynsområde som myndigheten har ansvar för enligt miljöbalken.

¹ Regeringen valde istället att reglera kraven på tillsynsplanering i kap 1 i Miljötillsynsförordningen (2011:13). Dessa avviker en del från de förslag Naturvårdsverket lämnade i redovisningen av sitt regeringsuppdrag. Se särskilt §§ 8-10 samt §§ 14-15 i Miljötillsynsförordningen.

- Länsstyrelsen ska senast den 1 februari 2012 redovisa till Naturvårdsverket hur man arbetat med att integrera och väga samman samtliga tillsynsområden, som myndigheten har ansvar för enligt miljöbalken, för att åstadkomma en samlad tillsynsplan.

Syfte och mål

Projektet Optimal tillsynsplan har syftat till att

- få till stånd en likriktning mellan länsstyrelserna
- ge möjlighet till att göra jämförbara tillsynsplaner
- ge möjligheter till uppföljning av tillsynen
- göra tillsynsplanen styrande för tillsynen
- underlätta framtagandet av tillsynsplan

Grunden har varit att tillsynsplaneringen ska vara ett redskap för att underlätta och förbättra genomförandet av tillsynen inom hela miljöbalkens område. Målet med projektet har varit att göra en enkel rubrikmall dvs ett skelett till tillsynsplan med rubriker och förklarande text och att alla länsstyrelser ska använda mallen. Mallen ska inkludera hela miljöbalkstillsynen och vara uppföljningsbar avseende tid, kostnad och effekt.

Avgränsningar

- Projektet har innefattat planering av tillsyn, dvs ej tillsynsvägledning
- Projektet har inte fördjupat sig i utformande av behovsutredningar eller detaljplanering inom olika tillsynsområden.
- Projektet har inte arbetat med tillsynsmetodik.

Tidplan

Projektet har pågått under tiden mars 2010 – april 2011.

Projektorganisation

Miljösamverkan Sveriges styrgrupp har svarat för styrningen av projektet. Projektplanen antogs den 8 juni 2010 och slutrapporten, inklusive rubrikmallen, den 14 juni.2011.

Följande personer har ingått i projektgruppen:

- Anders Adolfson, Länsstyrelsen i Västmanlands län
- Therese Byström, Länsstyrelsen i Västra Götalands län
- Lena af Geijerstam, Länsstyrelsen i Västernorrlands län
- Berit Lundberg, Länsstyrelsen i Jönköpings län
- Mauritz Sandholm, Länsstyrelsen i Hallands län
- Amelie Åkesson, Länsstyrelsen i Skåne län
- Ingela Höök, Miljösamverkan Sverige, projektledare

Därutöver har Lena Orbelius vid Generalläkaren delvis ingått i projektgruppen.

Följande personer har ingått i referensgruppen:

- Henrik Sandström, Tillsynsenheten, Naturvårdsverket
- Göran Jansson, Tillsynssamordnare, Länsstyrelsen i Skåne län
- Marie Björkman, chef för naturvård, Länsstyrelsen i Hallands län
- Magnus Kristensson, bitr chef för miljöskydd, Länsstyrelsen i Västerbottens län
- Kristian Wennberg, chef för fiske och vattenvård, Länsstyrelsen i Skåne län
- Anders Skarstedt, funktionsansvarig för naturtillsyn, Länsstyrelsen i Jönköpings län

Vid remittering av förslag till rubrikmall under november 2010 har vi även fått in synpunkter från

- Tomas Waara, miljöskyddshandläggare, Länsstyrelsen i Uppsala län
- Eva Amnéus Mattisson, naturvårdshandläggare, Länsstyrelsen i Uppsala län
- Annelie Johansson, chef för miljö- och samhällsbyggnadsavdelningen, Länsstyrelsen i Jönköpings län

Genomförande

Arbetet påbörjades med att vi samlade in och gick igenom tillsynsplaner vid de länsstyrelser som fanns representerade i projektgruppen. Vi fortsatte med att samla in och gå igenom tillsynsplaner vid andra länsstyrelser samt se över vilka som skulle kunna utgöra goda exempel för projektgruppens arbete. I förekommande fall intervjuade vi nyckelpersoner vid länsstyrelser.

Vi studerade vidare om det fanns andra myndigheter som arbetar på likartat sätt med tillsynsplanering och som vi kunde hämta inspiration ifrån. I vissa fall samlade vi in tillsynsplaner från dessa myndigheter, i första hand kommuner.

Under projekttiden hade vi löpande kontakt med Naturvårdsverkets representant i referensgruppen i syfte att koordinera vårt arbete med Naturvårdsverkets aviserade arbete inom området.

Vi valde att ta fram förslag till rubrikmall inkl förklarande text. Rubrikmallen finns i två versioner, en utan och en med exempeltexter. Mallen stämde av med referensgruppen.

Vi informerade om projektgruppens arbete vid ett antal tillfällen, bl a vid Tillsyns- och föreskriftsrådets tillsynsvägledningsträff hösten 2010. Vi har även informerat länsstyrelsernas miljövärdsdirektörer och Miljösamverkan Sveriges kontaktpersoner via e-post.

3. Resultat och diskussion

Uppbyggnad av rubrikmallen

Vi valde att använda länsstyrelsernas gemensamma verksamhets- och ärendestruktur (VÄS) som avgränsning mellan olika tillsynsområden. Detta gjorde vi för att lättare kunna göra uppföljningar av tid och kostnad, göra avvägningar mellan olika tillsynsområden samt göra jämförelser mellan länsstyrelser. Vid genomgången av de olika länens tillsynsplaner och vid de diskussioner vi haft i gruppen har det tydligt framgått att VÄS är så otydligt preciserat att koderna inte används på ett enhetligt sätt. En förutsättning för att uppföljningen ska bli bra är att strukturen är så tydlig att den används på samma sätt inom de olika länsstyrelserna. Vi ser därför behov av att VÄS ses över så att det används på ett enhetligt sätt. Om detta inte görs blir jämförelsen mellan länen inte möjlig att göra.

Ett alternativ till avgränsning vi diskuterade var den som följer av förordning (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken. Vi valde bort detta då det ganska snart under arbetets gång framkom att den förordningen skulle ersättas med en ny miljötillsynsförordning (2011:13). Den nya förordningen var inte klar förrän vi hade kommit till slutskedet i vårt arbete. Det har senare även visat sig att sortering utifrån den nya miljötillsynsförordningen inte är lika lätt jämfört med hur det var i den tidigare tillsynsförordningen. En sortering utifrån miljötillsynsförordningen skulle inte heller ge samma möjligheter att följa upp tid och kostnad. Vi har emellertid försökt att successivt justera rubrikmallen efter innehållet i den nya miljötillsynsförordningen.

Ordningsföljd i mallen var något som vi fick in synpunkter på från referensgruppen. Vi har även haft olika syn på detta inom gruppen. Efter övervägande kom vi fram till att hålla fast vid att lägga informationsdelarna först och själva planen sist. Detta val gjorde vi eftersom vår förhoppning är att tillsynsplanen ska läsas och användas även av personer som inte är fullt införstådda med vad planen förväntas innehålla. För att underlätta för denna grupp såg vi ett behov av att informationen kommer först.

Rubrikmallen är framtagen i Words standardformat och kan anpassas efter den grafiska profilen på den egna länsstyrelsen. Versionen ”Rubrikmall med exempeltexter” innehåller ett antal texter som vägledning för den som ska upprätta en tillsynsplan. *Dessa texter ska naturligtvis inte infogas i det egna dokumentet.*

Vi har varit medvetna om att en tydlig samlad behovsutredning är en förutsättning för en tillsynsplan av vilken framgår vilka avvägningar och prioriteringar som gjorts. Gruppens uppdrag har dock inte omfattat att ta fram en mall för behovsutredning. Att ta fram en mall för behovsutredning bedöms kräva minst ytterligare lika mycket tid som vi lagt ner på den här presenterade rubrikmallen.

Avgränsningar i rubrikmallen

Vi är medvetna om att uppdraget är att upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. Trots detta har vi valt att ta med tillsyn enligt "Sevesolagstiftningen", undersöknings- och bearbetningskoncessioner samt lagen om allmänna vattentjänster. Dessa tre områden är så nära knutna till tillsyn enligt miljöbalken att vi bedömt det vara svårt att skilja ut och undanta denna tillsyn från tillsynen enligt miljöbalken. I VÄS är även de båda sista grupperna placerade under huvudgrupp 5 Naturvård och miljöskydd. Det har funnits fler arbetsuppgifter där vi har fått diskutera oss fram till om de ska ingå eller inte, men övriga delar har vi ändå sett som möjliga att avgränsa från tillsyn enligt miljöbalken.

Tillsynsbegreppet

Vi har fått in synpunkter på att tillsynsplanen endast ska omfatta "operativ tillsyn"². Den rubrikmall vi tagit fram innehåller även delar som inte självklart kan benämnas operativ tillsyn – vi talar då i första hand om förebyggande insatser i form av information och rådgivning som inte är specifikt riktad till respektive verksamhetsutövare. Detta val har vi gjort då miljötillsynsförordningens 1 kap 8 § anger att "en operativ tillsynsmyndighet ska för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. Planen ska grundas på den behovsutredning som avses i 6 § och det register som avses i 7 §." Det står inte att myndigheten ska ta fram en tillsynsplan som bara omfattar den operativa tillsynen. Vi menar att det är en fördel om tillsynsplanen omfattar all tillsyn som tillsynsmyndigheten bedriver, även om vissa delar är av allmän karaktär. Vi noterar därtill att VÄS-koderna inte gör någon åtskillnad mellan förebyggande tillsynsinsatser av allmän eller specifik karaktär.

Vi har varit helt överens om att tillsynsvägledning inte ska ingå i tillsynsplanen. Miljötillsynsförordningen behandlar tillsynsvägledningen i ett eget kapitel 3 och särskilda tillsynsvägledningsplaner ska tas fram. Tillsynsvägledning finns heller inte upptaget i miljöbalkens 26 kapitel.

² Naturvårdsverkets har meddelat sin ståndpunkt när det gäller operativ tillsyn och menar att tillsynsverksamhet kan delas in i två delar. En del som är den myndighetsutövande verksamheten, dvs. tillsynen över efterlevnaden av miljöbalken eller regler utfärdade med stöd av miljöbalken och att det är denna del som är att betrakta som operativ tillsyn. Den andra delen är tillsynsuppgifter av förebyggande och stödande karaktär och dessa uppgifter kan i vissa fall betraktas som operativ tillsyn. För att de ska kunna betraktas som operativ tillsyn ska det röra sig om riktade insatser som är adresserade till respektive verksamhetsutövare och insatserna ska ha till avsikt att åstadkomma efterlevnad av miljöbalken

Samlad tillsynsplanering

Redan i den tidigare tillsynsförordningen fanns krav på samlad tillsynsplanering. I den nya miljötillsynsförordningen finns detta krav kvar, samtidigt som följande krav tillkommit i § 10: ”En statlig operativ tillsynsmyndighet ska i den samlade tillsynsplanen beskriva hur myndigheten har avvägt fördelningen av resurser inom och mellan olika ansvarsområden enligt miljöbalken och hur resurserna har anpassats efter det tillsynsbehov som finns.”

I såväl den tidigare tillsynsförordningen som i den nya miljötillsynsförordningen finns dessutom krav på att den samlade tillsynsplanen ska beslutas av den inom myndigheten som beslutar om användningen av myndighetens resurser.

Allt detta tillsammans leder, enligt projektgruppen, till att behovet att få till stånd en gemensam tillsynsplanering har ökat. Vi menar att planeringen mellan olika tillsynsområden behöver vara samlad redan från början. Tidigare har det förekommit, vilket även varit tydligt vid vår genomgång av länsstyrelsernas tillsynsplaner, att länsstyrelser samordnat planeringen först i slutskedet. För att åstadkomma en verkligt sammanvägd tillsynsplanering räcker inte detta.

Det är upp till varje enskild länsstyrelse att ta ställning till hur den samlade tillsynsplaneringen ska genomföras. Projektgruppen menar dock att det är en fördel om det finns en person som samordnar processen med att ta fram den samlade tillsynsplanen.

Grundbultar

De centrala myndigheter som ger tillsynsvägledning enligt miljöbalken har enats om fyra grundprinciper, sk ”grundbultar”. De kan användas för att strukturera arbetet med operativ tillsyn och prioritera det som är viktigast.

De fyra grundbultarna är

- Tillsynen ska vara miljömålsstyrd
- Tillsynen ska stödja verksamhetsutövarens egenkontroll
- Tillsynen behöver differentieras
- Samverkan mellan de operativa tillsynsmyndigheterna

I mallen finns kopplingar till alla grundbultarna. För miljömålsstyrning och egenkontroll finns resonemang på flera ställen. Differentiering och samverkan belyses däremot huvudsakligen i kapitel 6 om prioriteringar.

Vad gäller krav på egenkontroll skiftar det mellan olika tillsynsområden. Vi går inte närmare in på det i mallen, men vilka kraven är framgår i första hand av kap 26 i miljöbalken samt av förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll. Naturvårdsverket har även tagit fram en handbok (2001:3) om egenkontroll, ”Egenkontroll, en fortlöpande process”.

Ytterligare information kring grundbultarna finns på Naturvårdsverkets hemsida, se

<http://www.naturvardsverket.se/sv/Start/Lagar-och-styrning/Tillsyn-och-egenkontroll/Att-bedriva-operativ-tillsyn/>

Prioritering av tillsyn

Vi fick flera synpunkter från referensgruppen på det avsnitt i mallen som behandlar prioritering av tillsyn. Efter detta har vi haft en diskussion i projektgruppen och omarbetat texten i vissa delar. Framför allt har vi försökt att förtydliga våra resonemang och strukturera avsnittet på ett bättre sätt. För den intresserade hänvisar vi även till följande referenser där man kan hitta mer uttömmande information om olika prioriteringsstrategier:

Cedstrand, Sofie; Lisa Nöjd, Åsa Boholm, Vicki Johansson, Mats Bengtsson, (2006) Miljötillsyn i praktiken – Länsstyrelsernas tillsyn enligt miljöbalkens 26 kapitel, Rapport 5583, Stockholm: Naturvårdsverket

Bengtsson, Mats (2004) Genomförande av tillsyn enligt miljöbalkens 26 kapitel – kommunala miljö- och hälsoskyddsinspektörers arbete vid inspektioner. Naturvårdsverkets rapporter 5369

Johansson, Vicki (2006) Tillsyn och effektivitet. Statliga inspektörers yrkesroller och strategival, Borea

http://www.spa.gu.se/digitalAssets/1281/1281807_PP_till_28_augusti_09.ppt

Framsida

Kan innehålla underskrift av beslutande alternativt har man ett särskilt beslut.

Instruktion

Rubrikmallen är uppbyggd med olika markeringar av text;

- svart normal text är sådan text som är tänkt ska finnas med i tillsynsplanerna, gemensam text för länsstyrelserna
- *Grå text* är ledtexter som ger förslag på vad som bör finnas med under respektive rubrik
- *Kursiv text* är exempeltexter för att ytterligare beskriva vad som kan rymmas under respektive rubrik. Exempeltexterna finns bara i versionen som heter ”rubrikmall med exempeltexter”

Rubrikmallen är framtagen i Words standardformat och kan anpassas efter den grafiska profilen på den egna Länsstyrelsen.

1. TILLSYNSUPPDRAGET OCH FÖRUTSÄTTNINGAR.....	2
1.1. STYRANDE DOKUMENT.....	2
1.1.1. Lagar, förordningar och föreskrifter.....	2
1.1.2. Regleringsbrevet.....	3
1.1.3. Regionala styrdokument inkl regionala miljö kvalitetsmål.....	3
1.2. OPERATIV TILLSYN.....	3
1.3. TILLSYNSPLANENS AVGRÄNSNING.....	4
1.3.1. Vad ingår inte i tillsynsplanen.....	4
2. TILLSYNSOMRÅDEN OCH TILLSYNSOBJEKT	5
2.1. TILLSYN AV ÅTGÄRDER FÖR ATT FÖRHINDRA ELLER BEGRÄNSA ALLVARLIGA KEMIKALIEOLYCKOR (SEVESOLAGEN).....	5
2.2. TILLSYN AV OMRÅDESSKYDD.....	5
2.2.1. Skyddade naturområden.....	6
2.2.2. Vattenskyddsområden.....	6
2.2.3. Kulturresevat.....	6
2.3. TILLSYN FÖR SKYDD AV NATUREN	6
2.3.1. Tillsyn av skydd för djur- och växtarter.....	6
2.3.2. Tillsyn av övrig prövning naturskydd.....	7
2.4. TILLSYN AV VATTENVERKSAMHET.....	7
2.5. TILLSYN AV UNDERSÖKNINGS- OCH BEARBETNINGSKONCESSIONER ENLIGT LAGEN OM VISSA TORV FYNDIGHETER.....	8
2.6. TILLSYN AV MILJÖFARLIG VERKSAMHET.....	8
2.7. TILLSYN AV KEMISKA PRODUKTER OCH BIOTEKNISKA ORGANISMER	9
2.8. TILLSYN AV AVFALL OCH PRODUCENTANSVAR	9
2.9. TILLSYN AV ÖVRIGT MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDD.....	9
2.10 TILLSYN AV FÖRORENADE OMRÅDEN OCH MILJÖRISKOMRÅDEN	9
3. RESULTAT OCH UTFALL AV TILLSYNER FÖREGÅENDE ÅR.....	10
4. MÅL	10
5. RESURSER	10
6. PRIORITERINGAR, PRIORITERINGSSTRATEGIER OCH KONSEKVENSER	11
6.1. PRIORITERINGAR UNDER TIDIGARE ÅR, KONSEKVENSER AV DETTA.....	11
6.2. PRIORITERINGAR UTIFRÅN MILJÖKVALITETSMÅLEN.....	11
6.3 TEORETISKA PRIORITERINGSSTRATEGIER.....	11
6.4 PRIORITERINGAR DETTA ÅR – AVVÄGNINGAR MELLAN TILLSYNSOMRÅDEN	12
7. INSATSER INOM TILLSYNER DETTA ÅR.....	12
7.1. TILLSYN AV ÅTGÄRDER FÖR ATT FÖRHINDRA ELLER BEGRÄNSA ALLVARLIGA KEMIKALIEOLYCKOR 456	13
7.2. TILLSYN AV OMRÅDESSKYDD 515 OCH 516.....	13
7.3. TILLSYN TILL SKYDD AV NATUREN 525, 526, 527 OCH 528	13
7.4. TILLSYN AV VATTENVERKSAMHET 535, 454	13
7.5. TILLSYN AV UNDERSÖKNINGS- OCH BEARBETNINGSKONCESSIONER 546	14
7.6. TILLSYN AV MILJÖFARLIG VERKSAMHET 555	14
7.7. TILLSYN AV KEMISKA PRODUKTER OCH BIOTEKNISKA ORGANISMER 565.....	14
7.8. TILLSYN AV AVFALL OCH PRODUCENTANSVAR 566	14
7.9. TILLSYN AV ÖVRIGT MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDD 567	14
7.10 TILLSYN AV FÖRORENADE OMRÅDEN OCH MILJÖRISKOMRÅDEN 575	14
8. UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING AV TILLSYNSVERKSAMHETEN.....	14
BILAGOR.....	15

1. Tillsynsuppdraget och förutsättningar

En viktig förutsättning för att miljöbalkens mål och syften, de antagna miljökvalitetsmålen och i förlängningen en hållbar utveckling, ska kunna uppnås är att efterlevnaden av bestämmelserna i miljölagstiftningen kontrolleras genom tillsyns- och uppföljningsverksamhet. Tillsynsplaneringen är därför en naturlig och integrerad del i miljöarbetet i övrigt. Förutom planeringen är myndigheternas viktigaste instrument i tillsynsverksamheten inspektioner, granskning av rapporter och tillsyn över verksamheters egenkontroll. Därigenom kan tillsynsmyndigheten fortlöpande ha en aktuell och verklighetsförankrad kunskap om olika verksamheter eller t.ex. skyddade naturområden och deras status. Insatser som allmän rådgivning och informationsspridning, som syftar till att skapa förutsättningar för att uppställda mål förverkligas, är andra viktiga uppgifter i tillsynsverksamheten.

1.1. Styrande dokument

1.1.1. Lagar, förordningar och föreskrifter

Tillsyn är både en administrativ och en operativ metod för att säkerställa att demokratiskt fattade beslut genomförs på det sätt som beslutsfattaren har avsett. Tillsynen ska bidra till att lagar, förordningar och föreskrifter tolkas på ett likartat sätt oberoende av var i landet som en verksamhet eller åtgärd äger rum.

Som övergripande och styrande dokument finns de nationella och regionala miljökvalitetsmålen. Kopplingen mellan tillsynen och miljökvalitetsmålen preciseras i såväl lagar som förordningar och i regleringsbrevet, se nedan.

Tillsynsmyndigheters ansvar enligt miljöbalken regleras i 26:e kapitlet.

Tillsynsmyndigheten ska:

- * På eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken.
- * Vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse.
- * Om det finns misstanke om brott, anmäla överträdelser av bestämmelser i balken eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av balken till polis- eller åklagarmyndigheten.
- * Fortlöpande bedöma om villkoren är tillräckliga för miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter som omfattas av tillstånd, samt om tillsynsmyndigheten finner att villkoren inte är tillräckliga, initiera en omprövning eller ta upp frågan om att ändra eller upphäva gällande, befintliga villkor.
- * Genom rådgivning, information och liknande verksamhet, skapa förutsättningar för att miljöbalkens ändamål ska kunna tillgodoses.
- * Samarbeta med andra tillsynsmyndigheter och med sådana statliga och kommunala organ som ska utöva tillsyn i särskilda hänseenden eller på annat sätt fullgör uppgifter av betydelse för tillsynsverksamheten.

I miljötillsynsförordningen (2011:13) anges att en operativ tillsynsmyndighet ska för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. Planen ska grundas på en behovsutredning och ett register över de tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn. Länsstyrelsen ska i den samlade tillsynsplanen beskriva hur myndigheten har avvägt fördelningen av resurser inom och mellan olika ansvarsområden enligt miljöbalken och hur resurserna har anpassats efter det tillsynsbehov som finns. Myndigheten ska bedriva tillsynsarbetet effektivt och utveckla personalens kompetens i tillsynsfrågor.

Av tillsynsplanen ska framgå om myndigheter har kommit överens om fördelning av ett delat operativt tillsynsansvar för ett tillsynsobjekt.

Tillsynsmyndigheterna ska samordna tillsynen om det är ändamålsenligt och möjligt.

För att förebygga brott mot miljöbalken och för att effektivt hantera sådana brott, ska länsstyrelsen verka för samarbete mellan polismyndigheter, åklagarmyndigheter och andra myndigheter som svarar för tillsyn enligt miljöbalken.

Tillsynsmyndigheten ska årligen följa upp och utvärdera sin tillsynsverksamhet.

1.1.2. Regleringsbrevet

Sammanfatta vad som står i regleringsbrevet för året som berör tillsyn över de områden som berörs av planen.

1.1.3. Regionala styrdokument inkl regionala miljökvalitetsmål

Hänvisa till de dokument som finns för länsstyrelsen samt de regionala miljökvalitetsmål som är aktuella för tillsynen.

Exempel på dokument som ska/kan tas med:

- Behovsutredning
- Verksamhetsregister
- Verksamhetsplan
- Åtgärdsplan – miljökvalitetsmål
- Åtgärdsprogram för vatten
- Åtgärdsprogram för luft
- Regionala program (Förorenade områden)
- Regionala energi- och klimatstrategier
- Handlingsplan klimatanpassning

1.2. Operativ tillsyn

Med operativ tillsyn menas, enligt 3 § miljötillsynsförordningen, sådan tillsyn som utövas direkt gentemot den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtar eller har vidtagit en åtgärd som omfattas av miljöbalkens bestämmelser.

Åtgärder inom den operativa tillsynen kan påkallas av händelser utifrån (reaktiva åtgärder) eller genom egeninitierad tillsyn. Tillsynsaktiviteterna kan vara kontrollerande/granskande och/eller förebyggande/främjande.

Åtgärder inom den operativa tillsynen kan genomföras i olika syften, t ex för att:

- * Kontrollera efterlevnaden av regelverk, förordningar och föreskrifter i lagstiftning så som miljöbalken och dess förordningar mm
- * Åtgärder ska vidtas för att åstadkomma rättelse genom föreläggande samt ombesörja åtalsanmälan och påförande av miljöskatt
- * Hantera anmälningssärenden inom tillsynsobjekt, både pågående och planerade, och besluta om godkännande, försiktighetsåtgärder eller förbud
- * Kontrollera efterlevnaden av rapporteringsskyldigheter
- * Kontrollera efterlevnaden av meddelade domar, tillstånd och dispenser samt villkoren i dessa
- * Bedöma om tillstånd, domar och villkor är av tillräcklig omfattning samt initiera omprövning, alternativt att villkor ändras eller upphävs, inom verksamheter med tillstånd eller dom enligt 9 eller 11 kap miljöbalken om villkoren inte bedöms vara tillräckliga.
- * Rådge och informera verksamhetsutövare och i vissa fall allmänheten om gällande regelverk och tillgänglig kunskap inom miljöbalksområdet.

1.3. Tillsynsplanens avgränsning

Tillsynsplanen omfattar sådan tillsyn som enligt länsstyrelsernas tidredovisningssystem (Verksamhets och ärendestruktur, VÄS) definieras som tillsyn under verksamhetskoderna 50-57 och baseras på miljöbalken.

Därutöver ingår tillsynen inom områdena nedan med anledning av att denna tillsyn är nära knuten till miljöbalkstillsynen eller till sakområdet naturvård och miljöskydd i övrigt.

- Sevesolagen - 456
- Undersöknings- och bearbetningskoncessioner - 546
- Lagen om allmänna vattentjänster – 567

1.3.1. Vad ingår inte i tillsynsplanen

För att en insats ska betraktas som operativ tillsyn enligt miljöbalkens mening krävs att objektet för tillsynen omfattas av miljöbalkens bestämmelser eller föreskrifter samt att tillsynen utövas direkt gentemot den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd. Med andra ord måste det finnas en regel i miljöbalken eller med ursprung i miljöbalken som berör just den händelse eller åtgärd som tillsynen har till syfte att kontrollera.

Följande utgör ett urval av insatser som per definitionen inte är tillsyn:

- Tillsynsvägledning

- Förvaltning och skötsel av skyddade områden
- Arbete med områdesskydd och bevarandeplaner
- Rovdjursförvaltning
- Miljömålsarbete i den del som avser framtagande av regionala miljö kvalitetsmål och åtgärdsprogram.
- Samordning av recipientkontroll
- Regional miljöövervakning
- Kalkning av försurade sjöar och vattendrag
- Generell övervakning av miljö kvalitetsnormer
- Vattenförvaltning i den del som avser kartläggning, statusklassning och framtagande av åtgärdsprogram och förvaltningsplaner
- Prövning av tillstånd, dispenser och undantag
- Beslut om villkor som delegerats

2. Tillsynsområden och tillsynsobjekt

Tillsynen omfattar hela tillsynsområden och/eller avgränsade tillsynsobjekt. Inom vissa tillsynsområden kan antalet objekt som kan bli föremål för tillsyn vara mycket stort.

Det kan vara lämpligt att lista tillsynsområdena och tillsynsobjekten i bilaga (X) till tillsynsplanen.

2.1. Tillsyn av åtgärder för att förhindra eller begränsa allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen)

VÄS-kod 456

Denna lagstiftning (199:381) omfattas inte av miljöbalken men länsstyrelsen ska integrera tillsynen med den övriga miljöskyddstillsynen. Tillsynen inom området syftar till att begränsa eller förhindra att allvarliga kemikalieolyckor uppstår. Tillsynen bedrivs i nära samarbete med Arbetsmiljöverket och innehåller systemtillsyn, inspektion och kontroll.

2.2. Tillsyn av områdesskydd

VÄS-koder 515 och 516

Områdesskydd omfattas av miljöbalkens 7:e kapitel och inkluderar tillsyn av föreskrifter för naturreservat och andra skyddade naturområden samt vattenskyddsområden. Tillsynen över Natura 2000-områden samt hela tillsynsområden som strandskyddet och biotopskyddet ingår. Kommunen är tillsynsmyndighet för de områdesskydd som kommunen fattat beslut om.

Tillsynen av områdesskydd innebär att tillse att bestämmelser och beslutade föreskrifter efterlevs. Arbetet innebär reaktiva åtgärder, till exempel upplysning vid efterfrågan om information om tillstånds-/dispensplikt och andra skyldigheter samt handläggning av överträdelse. Tillsynen bedrivs även till stor del genom information till allmänheten. Arbetet med övrig uppsikt över

exempelvis skadegörelse av anläggningar (ex. fågeltorn) och dylikt eller kontroll av skötsel, vård eller anordningar inom områdena är inte tillsyn enligt balken.

2.2.1. Skyddade naturområden

VÄS-koder 5150-5151

I tillsynen ingår reaktiva åtgärder vid överträdelser av föreskrifter, vid anmälningar/klagomål samt informationsinsatser och planerade egeninitierade inspektioner.

2.2.2. Vattenskyddsområden

VÄS-koder 5160-5161

Tillsynen innebär reaktiva åtgärder vid överträdelser av föreskrifter, vid anmälningar/klagomål samt informationsinsatser och planerade egeninitierade inspektioner.

2.2.3. Kulturresevat

VÄS-koder 5150-5151

Tillsynen innebär reaktiva åtgärder vid överträdelser av föreskrifter, vid anmälningar/klagomål samt informationsinsatser och planerade egeninitierade inspektioner.

2.3. Tillsyn för skydd av naturen

VÄS-koder 525, 526, 527 och 528

Tillsynen bedrivs på hela tillsynsområden då antal objekt som kan omfattas av tillsyn är obegränsat. Tillsynen omfattar hantering av samråd enligt miljöbalken 12 kap 6 § avseende åtgärder som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön samt att kontrollera att samråds skyldigheten och besluten i samrådsärenden efterlevs. (5250-5251)

Tillsyn görs även i form av uppföljning och kontroll av efterlevnaden av meddelade tillstånd och dispenser inom områdesskydd, skyddade naturområden inklusive strandskydd och biotopskydd. (5260-5261)

Tillsynen omfattar även uppgifter avseende rovdjursfrågor, särskilt i de delar som är kopplade till artskyddet. Uppgifterna består bl. a av riktade informationsinsatser om rovdjurspolitiken, förvaltningsplan, annonser om skydds jakt samt kontrollinsatser av efterlevnaden av förvaltningsplanen och besiktningar mm. (5262-5263)

2.3.1. Tillsyn av skydd för djur- och växtarter

VÄS-koder 5270-5271

Tillsynen innebär reaktiva åtgärder vid överträdelse av bestämmelser, vid anmälningar/klagomål, informationsinsatser och planerade, egeninitierade inspektioner.

Tillsynen omfattar kontroller och information om bestämmelserna om fridlysning av djur- och växtarter samt utsättning av vissa växt- eller djurarter enligt Artskyddsförordningen.

Tillsynen inkluderar verksamheter som omfattar handel, preparering, förevisning av vissa hotade arter enligt artskyddsförordningen, CITES-bestämmelserna samt förordningarna EEG-338/97 och EEG-939/97. Vidare ingår granskning och uppföljning av egenkontrollen. (5270-5271)

2.3.2. Tillsyn av övrig prövning naturskydd

VÄS-koder 5280-5281

Tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd innebär reaktiva åtgärder vid överträdelser av bestämmelserna i MB vid t ex klagomål samt tillsyn av efterlevnaden av de tillstånd och dispenser som meddelats. Vidare omfattas informationsinsatser och planerade egeninitierade inspektioner.

Tillsynen över vilthägn består av inspektioner och hantering av överträdelser, information och rådgivning till allmänhet och verksamhetsutövare samt granskning och uppföljning av egenkontrollen. (5280-5281)

Tillsynen omfattar kontroll av efterlevnaden av de tillstånd och dispenser som meddelats avseende terrängkörning och vattenskoter.(5280-5281)

Tillsyn innebär också kontroll av verksamheter som innefattar marinvetenskaplig forskning från fartyg från annan stat. Tillsynen över dessa fartyg sker i huvudsak genom Kustbevakningens försorg i och med att en anmälningsplikt vid passering av territorialgränsen råder. (5280-5281)

2.4. Tillsyn av vattenverksamhet

VÄS-kod 535, 454

Tillsynen omfattar bl. a hantering av anmälningsärenden enligt miljöbalkens 11 kap (preciserat i förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet m.m.). Arbetet omfattar vidare förebyggande information om anmälnings- och tillståndsplikten samt annan information och rådgivning till verksamhetsutövare och privatpersoner mfl. Länsstyrelsen har tillsyn över avfall, farligt avfall och producentansvar vid de verksamheter där länsstyrelsen har tillsynen över vattenverksamheter. Länsstyrelsen har även ansvar för tillsynen i frågor om skydd av den yttre miljön vid hantering av kemiska produkter, varor och biotekniska organismer som inte innebär utsläppande på marknaden vid vattenverksamheter för vilka länsstyrelsen har tillsynsansvar.

Även hantering av anmälningsärenden avseende muddring och rensning som kan skada fisket ingår i tillsynen (MB 11 kap 15 §). (5350)

Tillsynen omfattar kontroll av efterlevnad av tillstånd och domar enligt 11 kap miljöbalken samt granskning och uppföljning av egenkontrollen. Arbetet omfattar även inspektioner av icke tillståndsgivna vattenverksamheter för att säkerställa att verksamheterna följer bestämmelserna i miljöbalken samt handläggning av överträdelser. (5351)

Tillsynen inkluderar att tillse att verksamheterna har erforderliga villkor i gällande tillstånd, samt om villkoren inte är tillräckliga, ansöka om prövning eller ta upp frågan om att ändra eller upphäva villkor eller i annat fall tillse att omprövning sker av verksamheten. (5351)

I tillsynen ingår även uppgifter som övervakning, rapportering och information av frågeställningarna kring dammsäkerhet. (454, 5350-5351)

2.5. Tillsyn av undersöknings- och bearbetningskoncessioner enligt lagen om vissa torvfyndigheter

VÄS-kod 546

Tillsynen över torvtäkter med tillstånd enligt lag (1985:620) om vissa torvfyndigheter är likartad den som bedrivs på torvtäkter med tillstånd enligt miljöbalkens kap 9. Tillsynen innefattar kontroll av efterlevnaden av villkor i meddelade torvkoncessioner. Arbetet omfattar även förebyggande information, tillsyn över egenkontrollen, inspektioner och hantering av överträdelser. (5460-5461)

2.6. Tillsyn av miljöfarlig verksamhet

VÄS-kod 555

Tillsynen omfattar kontroll av efterlevnad av villkor och tillstånd för miljöfarliga verksamheter med beteckningen A eller B i förordningen (1998:899) om miljöfarliga verksamheter och hälsoskydd. Länsstyrelsen har tillsyn över avfall, farligt avfall och producentansvar inom de verksamheter där länsstyrelsen har tillsynen över miljöfarlig verksamhet. Länsstyrelsen har även ansvar för tillsynen i frågor om skydd av den yttre miljön vid hantering av kemiska produkter, varor och biotekniska organismer som inte innebär utsläppande på marknaden inom miljöfarliga verksamheter för vilka länsstyrelsen har tillsynsansvar.

Inom tillsynen ingår att hantera anmälningsärenden, mindre ändringar inom verksamheterna (5550) och att granska efterlevnaden av rapporteringsskyldigheterna för miljöfarlig verksamhet i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrift NFS 2006:9 om miljörapport (5554). Vidare omfattar tillsynen granskning och uppföljning av verksamhetsutövers egenkontroll.

Tillsyn bedrivs genom inspektion och kontroll samt genom rådgivning och information till verksamhetsutövarna och i undantagsfall till allmänheten om regelverk och tillgänglig kunskap inom miljöbalksområdet. (5552, 5553 och 5556)

Inom tillsynen ingår även att ta in avgifter enligt förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken och att hantera överträdelser. (5551 och 5555)

Tillsynen omfattar även att tillse att verksamheterna har erforderliga villkor i gällande tillstånd, samt om villkoren inte är tillräckliga, ansöka om prövning eller ta upp frågan om att ändra eller upphäva villkor, och i annat fall tillse att omprövning sker av verksamheten.

2.7. Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer

VÄS-kod 565

Huvuddelen av länsstyrelsens tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer hanteras inom andra tillsynsområden. Denna tillsyn redovisas normalt på inom 555 och 535.

Tillsynen inkluderar rådgivande och kontrollerande åtgärder. (5650-5651)

2.8. Tillsyn av avfall och producentansvar

VÄS-kod 566

Huvuddelen av länsstyrelsens tillsyn inom avfallsområdet hanteras inom andra tillsynsområden. Denna tillsyn redovisas normalt på inom 555 och 535. Utöver detta granskar länsstyrelsen även kommunernas avfallsplaner.

Länsstyrelsen har tillsyn över sjöfarten och luftfarten när det gäller sådan dumpning och förbränning av avfall som regleras genom 15 kap. 31-33 §§ miljöbalken samt tillsyn över gränsöverskridande transporter av avfall. Länsstyrelsen ska i tillsynen samverka med Polisen, Tullverket och Kustbevakningen.

Inom tillsynsområdet hanterar länsstyrelsen anmälningsärenden inom transport av avfall. (5660-5661)

2.9. Tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd

VÄS-kod 567

Tillsynsområdet omfattar tillsyn enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Länsstyrelsen har tillsynsansvar för att vatten och avloppsfrågan löses i ett större sammanhang där det behövs.

Inom systemet för utsläpp av koldioxid är Naturvårdsverket operativ tillsynsmyndighet. Länsstyrelsen är samrådspart i ärenden. (5672)

2.10 Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden

VÄS-kod 575

Tillsynen omfattar potentiella föroreningsskador. Tillsynen sker stegvis genom faserna ansvarsutredning, undersökningar genom frivilliga åtaganden, undersökningar genom krav, åtgärder samt uppföljning/kontroll. Tillsynen omfattar både pågående och avslutade verksamheter. (5750-5755)

3. Resultat och utfall av tillsynen föregående år

Resultat från föregående år sett till genomförandet av tillsyn samt utfall i tid inom de olika tillsynsområdena

- sammanfattning av uppföljningen av föregående år, slutsatser som har dragits av uppföljningen och hur det påverkar årets planering
- summering av vad som inte har genomförts av det som planerades året innan och en bedömning av konsekvenser av att det inte har genomförts samt om det ska planeras in i kommande tillsynsplan
- i vilken mån tillsynsplanen har varit styrande, i hur hög grad genomförda tillsynsaktiviteter relaterar till tillsynsplanen

4. Mål

Mål för tillsynsverksamheten inom respektive länsstyrelse, koppling ska finnas till VP:n

Målen bör omfatta åtminstone:

- Säkerställa syftet med miljöbalken
- Säkerställa lagefterlevnad
- Bidra till att nå miljö kvalitetsmålen
- Administrativa mål som till exempel handläggningstider och ärendebalans
- Mål om likvärdig tillsyn (demokratiaspekten)
- Andra sätt att mäta kvalitet i tillsyn
- Eventuella mål i regleringsbrevet som berör tillsyn enligt miljöbalken

För att ha tydliga mål samt att lättare kunna följa upp målen bör målen vara SMARTA dvs. Specifika, Mätbara, Accepterade, Realistiska och Tidsatta.

5. Resurser

Vilka resurser som avsätts i tid, totalt och inom respektive tillsynsområde.

Hur stora resurserna är i relation till bedömt tillsynsbehov (behovsutredningen) inom vardera tillsynsområde samt hur stor differensen är. Resurserna ska avse det som tillsynsplanen avgränsas till.

Kommentar om resurserna räknas på annat sätt än tidigare år t ex kan tillsynsvägledningsplanen ha ingått tidigare, tillsynsobjekt ha övergått till annan tillsynsmyndighet eller lagstiftningen ändrats.

	456	51	52	53	54	55	56	57
Planen (dgr)								
Behov								
differens								

6. Prioriteringar, prioriteringsstrategier och konsekvenser

Bör beskriva strategi för hur prioriteringar ska ske löpande, kan till exempel vara prioriterade miljö kvalitetsmål, uppdrag enligt regleringsbrev, insatser i samverkan med andra myndigheter, utpekade tillsynsåtgärder, utpekade områden där tillsynen ska prioriteras, branscher m.m.

Bör beskriva hur prioriteringar har skett i tillsynsplanen. Kan vara olika för olika tillsynsområden och olika aktiviteter – t ex slump, risk eller effekt.

Konsekvenser av prioriteringar – förväntat resultat av det som prioriteras, konsekvenser av det som genomförs i mån av tid respektive konsekvenser av det som prioriteras ned.

6.1. Prioriteringar under tidigare år, konsekvenser av detta

Vad prioriterades upp respektive ned under tidigare år? Är det något som påverkar prioriteringen under kommande år?

Jämför resultat under kapitel 3. Vad har prioriterats ned? Konsekvenser av det? Behöver något prioriteras upp i tillsynsplanen till följd av nedprioritering tidigare år. Behöver ny avvägning mellan tillsynsområdena göras?

Lärdomar under tidigare år? Hur tas lärdomarna tillvara? Behöver något prioriteras upp i tillsynsplanen till följd av nedprioritering tidigare år?

Behöver det finnas en långsiktig planering (flerårs) inom något område?

Jämför resultat under kapitel 3. Vad har prioriterats? Resultat av det? Hur påverkar det årets prioritering? Avvägning mellan tillsynsområdena!

6.2. Prioriteringar utifrån miljö kvalitetsmålen

Redovisa hur miljö kvalitetsmålen styr prioriteringen. Här kan även redovisas vilka miljö kvalitetsmål som har prioriteras respektive prioriteras ned eller inte är aktuella. Det bör även förtydligas om det finns några målkonflikter mellan miljö kvalitetsmålen.

6.3 Teoretiska prioriteringsstrategier

Risk – fokuserar på det som skulle kunna innebära de värsta, största konsekvenserna.

Effekt – nyttomaximering, fokusering på insatser där effekten av insatsen bedöms bli störst.

Slump – fokuserar på oförutsägbarhet och att oförutsägbarheten kan bidra till att lagar efterlevs. Slump kan vara en bra metod för att få en överblick över behov av prioritering av tillsynsinsatser och som underlag för planering.

Med slump avses inte att frångå prioritering utan det kan vara att använda sig av stickprov eller till exempel att välja vilka miljörapporter som ska granskas särskilt genom ett slumpmässigt urval för att därigenom få en överblick över vilka frågor som behöver lyftas i den övriga operativa tillsynen.

Inom miljötillsynen kan det vara lämpligt med alla strategier, beroende på vad som ska uppnås med tillsynsinsatserna. Det viktiga är att det görs transparanta val och att strategierna redovisas.

6.4 Prioriteringar detta år – avvägningar mellan tillsynsområden

Under denna punkt ska det framgå vad som prioriteras under året. Prioriteringarna kan beröra hela tillsynsområden, branscher eller specifika objekt. Vilken typ av tillsynsmetod som ska användas ska även redovisas (t ex fältbesök, systemtillsyn, dvs. tillsyn på egenkontroll, skrivbordstillsyn genom granskning av kontrollprogram och periodiska besiktningar). Planen bör även redovisa vad som ska prioriteras ned och vad som ska prioriteras i mån av tid. (t ex kan inkommande ärenden prioriteras för att minska handläggningstiderna som kan vara ett målvärde) Av planen ska framgå vilka avvägningar som har gjorts mellan tillsynsområdena.

Prioriteringarna kan sammanställas i en tabell enligt exemplet nedan.

	456	51	52	53	54	55	56	57
Egenkontroll	Högt utpekade anl	Ned		Högt utpekade anl		Ned		Inte aktuellt
Inspektioner					I mån av tid			
Inkommande ärenden		I mån av tid						
Uppföljande tillsyn	Ned		Inte aktuellt					
Fler exempel								

7. Insatser inom tillsynen detta år

Tillsynsinsatser inom respektive tillsynsområde följer nedan. (Eventuell hänvisning till andra dokument såsom verksamhetsplan/arbetsplan)

Förtydliga vilka tillsynsinsatser som planeras och vilka prioriteringar som görs samt vad som inte prioriteras. Ge exempel på metoder.

En redovisning av årets planerade tillsynsinsatser för respektive tillsynsområde. Det bör beskrivas vad målet är med insatserna, vilken typ av insatser som ska genomföras, metod för åtgärderna, prioriteringar, antal tillsynsobjekt och tillsynsinsatser etc. Det kan vara en fördel att koppla tillsynsinsatserna till miljö kvalitetsmålen.

Det är viktigt att tillsynen är differentierad. Val av tillsynsmetod grundar sig på typen av tillsynsobjekt, dvs. i första hand verksamhetens eller åtgärdens inverkan/betydelse för miljö kvalitetsmålen samt kvaliteten i verksamhetsutövarens egenkontroll mm. Det kan t.ex. vara inspektioner och besiktningar i fält, rådgivning och informationsinsatser på hemsidan eller via utskick, inhämtande av kontrolluppgifter brevledes (i enlighet med villkor i meddelat tillstånd) mfl.

7.1. Tillsyn av åtgärder för att förhindra eller begränsa allvarliga kemikalieolyckor 456

Länsstyrelsen har tillsyn över (antal och kravnivå) sevesoanläggningar.

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

7.2. Tillsyn av områdesskydd 515 och 516

Länsstyrelsen har tillsyn över (antal och objektstyp) med föreskrifter till skydd för naturen. (VÄS-koder 5150-5151)

Länsstyrelsen har tillsyn över (antal) vattenskyddsområden i länet. (VÄS-koder 5160-5161)

Länsstyrelsen har också tillsyn över (antal) stycken kulturresevat. (VÄS-koder 5150 -5151.

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

7.3. Tillsyn till skydd av naturen 525, 526, 527 och 528

I de fall antalet objekt i länet kan anges så görs det här.

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

7.4. Tillsyn av vattenverksamhet 535, 454

Länsstyrelsen har tillsyn över (antal och objektstyp) vattenverksamheter.

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

7.5. Tillsyn av undersöknings- och bearbetningskoncessioner 546

Länsstyrelsen har tillsyn över (antal och objektstyp) bearbetnings- och torvkoncessioner.

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

7.6. Tillsyn av miljöfarlig verksamhet 555

Länsstyrelsen har tillsyn över (antal och objekttyp, A och B-anläggningar) miljöfarliga verksamheter.

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

7.7. Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer 565

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

7.8. Tillsyn av avfall och producentansvar 566

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

7.9. Tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd 567

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

7.10 Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden 575

I länet har länsstyrelsen tillsynsansvar för (antal, objektsbeskrivning) förorenade områden och miljöriskområden.

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

8. Uppföljning och utvärdering av tillsynsverksamheten

Redan i tillsynsplanen bör det framgå hur planen ska följas upp och utvärderas. Om målen har varit SMARTA är det enklare att utvärdera målen.

För att kunna följa upp hur mycket tid respektive aktivitet har tagit kan det preciseras vid aktiviteten i tillsynsplanen med en spec i Agresso.

Vid uppföljning av tillsynsplanen kan man använda följande frågor som underlag:
Koppla till målen - Resultat av tillsyn – genomförda aktiviteter.

Hur har tillsynen bidragit till att säkerställa syftet med miljöbalken?

Hur har tillsynen bidragit till att säkerställa lagefterlevnad?

Hur har tillsynen bidragit till att nå miljö kvalitetsmålen?

Uppföljning av administrativa mål som till exempel handläggningstider och ärendebalans. Mått på tillsynens likvärdighet (tillämpning av metoder, samverkan, projekt, kompetenshöjande åtgärder, standardiseringar, checklistor etc.).

Bilagor

Av bilagorna bör framgå;

- Bakgrund till hur resurser har beräknats, vilka tillsynsaktiviteter som ska genomföras vid vilka objekt och inom vilka tillsynsområden samt vem som ansvarar för genomförandet.
- Metodbeskrivningar, mål med aktiviteterna och hur aktiviteter ska genomföras.
- Koppling mellan planerade aktiviteter och miljö kvalitetsmålen.
- Register över objekt och tillsynsområden som fordrar återkommande tillsyn.

Framsida

Kan innehålla underskrift av beslutande alternativt har man ett särskilt beslut.

Instruktion

Rubrikmallen är uppbyggd med olika markeringar av text;

- svart normal text är sådan text som är tänkt ska finnas med i tillsynsplanerna, gemensam text för länsstyrelserna
- Grå text är ledtexter som ger förslag på vad som bör finnas med under respektive rubrik
- *Kursiv text* är exempeltexter för att ytterligare beskriva vad som kan rymmas under respektive rubrik. Exempeltexterna finns bara i versionen som heter ”rubrikmall med exempeltexter”

Rubrikmallen är framtagen i Words standardformat och kan anpassas efter den grafiska profilen på den egna Länsstyrelsen.

1. TILLSYNSUPPDRAGET OCH FÖRUTSÄTTNINGAR.....	2
1.1. STYRANDE DOKUMENT.....	2
1.1.1. Lagar, förordningar och föreskrifter.....	2
1.1.2. Regleringsbrevet.....	3
1.1.3. Regionala styrdokument inkl regionala miljökvalitetsmål.....	3
1.2. OPERATIV TILLSYN.....	3
1.3. TILLSYNSPLANENS AVGRÄNSNING.....	4
1.3.1. Vad ingår inte i tillsynsplanen.....	4
2. TILLSYNSOMRÅDEN OCH TILLSYNSOBJEKT	5
2.1. TILLSYN AV ÅTGÄRDER FÖR ATT FÖRHINDRA ELLER BEGRÄNSA ALLVARLIGA KEMIKALIEOLYCKOR (SEVESOLAGEN).....	5
2.2. TILLSYN AV OMRÅDESSKYDD.....	5
2.2.1. Skyddade naturområden.....	6
2.2.2. Vattenskyddsområden.....	6
2.2.3. Kulturresevat.....	6
2.3. TILLSYN FÖR SKYDD AV NATUREN	6
2.3.1. Tillsyn av skydd för djur- och växtarter.....	6
2.3.2. Tillsyn av övrig prövning naturskydd.....	7
2.4. TILLSYN AV VATTENVERKSAMHET.....	7
2.5. TILLSYN AV UNDERSÖKNINGS- OCH BEARBETNINGSKONCESSIONER ENLIGT LAGEN OM VISSA TORVFYNDIGHETER.....	8
2.6. TILLSYN AV MILJÖFARLIG VERKSAMHET.....	8
2.7. TILLSYN AV KEMISKA PRODUKTER OCH BIOTEKNISKA ORGANISMER	9
2.8. TILLSYN AV AVFALL OCH PRODUCENTANSVAR	9
2.9. TILLSYN AV ÖVRIGT MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDD.....	9
2.10 TILLSYN AV FÖRORENADE OMRÅDEN OCH MILJÖRISKOMRÅDEN	9
3. RESULTAT OCH UTFALL AV TILLSYNYN FÖREGÅENDE ÅR.....	10
4. MÅL	10
5. RESURSER	10
6. PRIORITERINGAR, PRIORITERINGSSTRATEGIER OCH KONSEKVENSER	11
6.1. PRIORITERINGAR UNDER TIDIGARE ÅR, KONSEKVENSER AV DETTA.....	11
6.2. PRIORITERINGAR UTIFRÅN MILJÖKVALITETSMÅLEN.....	11
6.3 TEORETISKA PRIORITERINGSSTRATEGIER.....	11
6.4 PRIORITERINGAR DETTA ÅR – AVVÄGNINGAR MELLAN TILLSYNSOMRÅDEN	12
7. INSATSER INOM TILLSYNYN DETTA ÅR.....	13
7.1. TILLSYN AV ÅTGÄRDER FÖR ATT FÖRHINDRA ELLER BEGRÄNSA ALLVARLIGA KEMIKALIEOLYCKOR 456	13
7.2. TILLSYN AV OMRÅDESSKYDD 515 OCH 516.....	14
7.3. TILLSYN TILL SKYDD AV NATUREN 525, 526, 527 OCH 528	14
7.4. TILLSYN AV VATTENVERKSAMHET 535, 454	15
7.5. TILLSYN AV UNDERSÖKNINGS- OCH BEARBETNINGSKONCESSIONER 546	15
7.6. TILLSYN AV MILJÖFARLIG VERKSAMHET 555	16
7.7. TILLSYN AV KEMISKA PRODUKTER OCH BIOTEKNISKA ORGANISMER 565.....	16
7.8. TILLSYN AV AVFALL OCH PRODUCENTANSVAR 566	16
7.9. TILLSYN AV ÖVRIGT MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDD 567	16
7.10 TILLSYN AV FÖRORENADE OMRÅDEN OCH MILJÖRISKOMRÅDEN 575	16
8. UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING AV TILLSYNSVERKSAMHETEN.....	16
BILAGOR.....	17

1. Tillsynsuppdraget och förutsättningar

En viktig förutsättning för att miljöbalkens mål och syften, de antagna miljökvalitetsmålen och i förlängningen en hållbar utveckling, ska kunna uppnås är att efterlevnaden av bestämmelserna i miljölagstiftningen kontrolleras genom tillsyns- och uppföljningsverksamhet. Tillsynsplaneringen är därför en naturlig och integrerad del i miljöarbetet i övrigt. Förutom planeringen är myndigheternas viktigaste instrument i tillsynsverksamheten inspektioner, granskning av rapporter och tillsyn över verksamheters egenkontroll. Därigenom kan tillsynsmyndigheten fortlöpande ha en aktuell och verklighetsförankrad kunskap om olika verksamheter eller t.ex. skyddade naturområden och deras status. Insatser som allmän rådgivning och informationsspridning, som syftar till att skapa förutsättningar för att uppställda mål förverkligas, är andra viktiga uppgifter i tillsynsverksamheten.

1.1. Styrande dokument

1.1.1. Lagar, förordningar och föreskrifter

Tillsyn är både en administrativ och en operativ metod för att säkerställa att demokratiskt fattade beslut genomförs på det sätt som beslutsfattaren har avsett. Tillsynen ska bidra till att lagar, förordningar och föreskrifter tolkas på ett likartat sätt oberoende av var i landet som en verksamhet eller åtgärd äger rum.

Som övergripande och styrande dokument finns de nationella och regionala miljökvalitetsmålen. Kopplingen mellan tillsynen och miljökvalitetsmålen preciseras i såväl lagar som förordningar och i regleringsbrevet, se nedan.

Tillsynsmyndigheters ansvar enligt miljöbalken regleras i 26:e kapitlet.

Tillsynsmyndigheten ska:

- * På eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken.
- * Vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse.
- * Om det finns misstanke om brott, anmäla överträdelser av bestämmelser i balken eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av balken till polis- eller åklagarmyndigheten.
- * Fortlöpande bedöma om villkoren är tillräckliga för miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter som omfattas av tillstånd, samt om tillsynsmyndigheten finner att villkoren inte är tillräckliga, initiera en omprövning eller ta upp frågan om att ändra eller upphäva gällande, befintliga villkor.
- * Genom rådgivning, information och liknande verksamhet, skapa förutsättningar för att miljöbalkens ändamål ska kunna tillgodoses.
- * Samarbeta med andra tillsynsmyndigheter och med sådana statliga och kommunala organ som ska utöva tillsyn i särskilda hänseenden eller på annat sätt fullgör uppgifter av betydelse för tillsynsverksamheten.

I miljötillsynsförordningen (2011:13) anges att en operativ tillsynsmyndighet ska för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. Planen ska grundas på en behovsutredning och ett register över de tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn. Länsstyrelsen ska i den samlade tillsynsplanen beskriva hur myndigheten har avvägt fördelningen av resurser inom och mellan olika ansvarsområden enligt miljöbalken och hur resurserna har anpassats efter det tillsynsbehov som finns. Myndigheten ska bedriva tillsynsarbetet effektivt och utveckla personalens kompetens i tillsynsfrågor.

Av tillsynsplanen ska framgå om myndigheter har kommit överens om fördelning av ett delat operativt tillsynsansvar för ett tillsynsobjekt.

Tillsynsmyndigheterna ska samordna tillsynen om det är ändamålsenligt och möjligt.

För att förebygga brott mot miljöbalken och för att effektivt hantera sådana brott, ska länsstyrelsen verka för samarbete mellan polismyndigheter, åklagarmyndigheter och andra myndigheter som svarar för tillsyn enligt miljöbalken.

Tillsynsmyndigheten ska årligen följa upp och utvärdera sin tillsynsverksamhet.

1.1.2. Regleringsbrevet

Sammanfatta vad som står i regleringsbrevet för året som berör tillsyn över de områden som berörs av planen.

1.1.3. Regionala styrdokument inkl regionala miljökvalitetsmål

Hänvisa till de dokument som finns för länsstyrelsen samt de regionala miljökvalitetsmål som är aktuella för tillsynen.

Exempel på dokument som ska/kan tas med:

- Behovsutredning
- Verksamhetsregister
- Verksamhetsplan
- Åtgärdsplan – miljökvalitetsmål
- Åtgärdsprogram för vatten
- Åtgärdsprogram för luft
- Regionala program (Förorenade områden)
- Regionala energi- och klimatstrategier
- Handlingsplan klimatanpassning

1.2. Operativ tillsyn

Med operativ tillsyn menas, enligt 3 § miljötillsynsförordningen, sådan tillsyn som utövas direkt gentemot den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtar eller har vidtagit en åtgärd som omfattas av miljöbalkens bestämmelser.

Åtgärder inom den operativa tillsynen kan påkallas av händelser utifrån (reaktiva åtgärder) eller genom egeninitierad tillsyn. Tillsynsaktiviteterna kan vara kontrollerande/granskande och/eller förebyggande/främjande.

Åtgärder inom den operativa tillsynen kan genomföras i olika syften, t ex för att:

- * Kontrollera efterlevnaden av regelverk, förordningar och föreskrifter i lagstiftning så som miljöbalken och dess förordningar mm
- * Åtgärder ska vidtas för att åstadkomma rättelse genom föreläggande samt ombesörja åtalsanmälan och påförande av miljöskatt
- * Hantera anmälningssärenden inom tillsynsobjekt, både pågående och planerade, och besluta om godkännande, försiktighetsåtgärder eller förbud
- * Kontrollera efterlevnaden av rapporteringsskyldigheter
- * Kontrollera efterlevnaden av meddelade domar, tillstånd och dispenser samt villkoren i dessa
- * Bedöma om tillstånd, domar och villkor är av tillräcklig omfattning samt initiera omprövning, alternativt att villkor ändras eller upphävs, inom verksamheter med tillstånd eller dom enligt 9 eller 11 kap miljöbalken om villkoren inte bedöms vara tillräckliga.
- * Rådge och informera verksamhetsutövare och i vissa fall allmänheten om gällande regelverk och tillgänglig kunskap inom miljöbalksområdet.

1.3. Tillsynsplanens avgränsning

Tillsynsplanen omfattar sådan tillsyn som enligt länsstyrelsernas tidredovisningssystem (Verksamhets och ärendestruktur, VÄS) definieras som tillsyn under verksamhetskoderna 50-57 och baseras på miljöbalken.

Därutöver ingår tillsynen inom områdena nedan med anledning av att denna tillsyn är nära knuten till miljöbalkstillsynen eller till sakområdet naturvård och miljöskydd i övrigt.

- Sevesolagen - 456
- Undersöknings- och bearbetningskoncessioner - 546
- Lagen om allmänna vattentjänster – 567

1.3.1. Vad ingår inte i tillsynsplanen

För att en insats ska betraktas som operativ tillsyn enligt miljöbalkens mening krävs att objektet för tillsynen omfattas av miljöbalkens bestämmelser eller föreskrifter samt att tillsynen utövas direkt gentemot den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd. Med andra ord måste det finnas en regel i miljöbalken eller med ursprung i miljöbalken som berör just den händelse eller åtgärd som tillsynen har till syfte att kontrollera.

Följande utgör ett urval av insatser som per definitionen inte är tillsyn:

- Tillsynsvägledning

- Förvaltning och skötsel av skyddade områden
- Arbete med områdesskydd och bevarandeplaner
- Rovdjursförvaltning
- Miljömålsarbete i den del som avser framtagande av regionala miljö kvalitetsmål och åtgärdsprogram.
- Samordning av recipientkontroll
- Regional miljöövervakning
- Kalkning av försurade sjöar och vattendrag
- Generell övervakning av miljö kvalitetsnormer
- Vattenförvaltning i den del som avser kartläggning, statusklassning och framtagande av åtgärdsprogram och förvaltningsplaner
- Prövning av tillstånd, dispenser och undantag
- Beslut om villkor som delegerats

2. Tillsynsområden och tillsynsobjekt

Tillsynen omfattar hela tillsynsområden och/eller avgränsade tillsynsobjekt. Inom vissa tillsynsområden kan antalet objekt som kan bli föremål för tillsyn vara mycket stort.

Det kan vara lämpligt att lista tillsynsområdena och tillsynsobjekten i bilaga (X) till tillsynsplanen.

2.1. Tillsyn av åtgärder för att förhindra eller begränsa allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen)

VÄS-kod 456

Denna lagstiftning (199:381) omfattas inte av miljöbalken men länsstyrelsen ska integrera tillsynen med den övriga miljöskyddstillsynen. Tillsynen inom området syftar till att begränsa eller förhindra att allvarliga kemikalieolyckor uppstår. Tillsynen bedrivs i nära samarbete med Arbetsmiljöverket och innehåller systemtillsyn, inspektion och kontroll.

2.2. Tillsyn av områdesskydd

VÄS-koder 515 och 516

Områdesskydd omfattas av miljöbalkens 7:e kapitel och inkluderar tillsyn av föreskrifter för naturreservat och andra skyddade naturområden samt vattenskyddsområden. Tillsynen över Natura 2000-områden samt hela tillsynsområden som strandskyddet och biotopskyddet ingår. Kommunen är tillsynsmyndighet för de områdesskydd som kommunen fattat beslut om.

Tillsynen av områdesskydd innebär att tillse att bestämmelser och beslutade föreskrifter efterlevs. Arbetet innebär reaktiva åtgärder, till exempel upplysning vid efterfrågan om information om tillstånds-/dispensplikt och andra skyldigheter samt handläggning av överträdelser. Tillsynen bedrivs även till stor del genom information till allmänheten. Arbetet med övrig uppsikt över

exempelvis skadegörelse av anläggningar (ex. fågeltorn) och dylikt eller kontroll av skötsel, vård eller anordningar inom områdena är inte tillsyn enligt balken.

2.2.1. Skyddade naturområden

VÄS-koder 5150-5151

I tillsynen ingår reaktiva åtgärder vid överträdelse av föreskrifter, vid anmälningar/klagomål samt informationsinsatser och planerade egeninitierade inspektioner.

2.2.2. Vattenskyddsområden

VÄS-koder 5160-5161

Tillsynen innebär reaktiva åtgärder vid överträdelse av föreskrifter, vid anmälningar/klagomål samt informationsinsatser och planerade egeninitierade inspektioner.

2.2.3. Kulturresevat

VÄS-koder 5150-5151

Tillsynen innebär reaktiva åtgärder vid överträdelse av föreskrifter, vid anmälningar/klagomål samt informationsinsatser och planerade egeninitierade inspektioner.

2.3. Tillsyn för skydd av naturen

VÄS-koder 525, 526, 527 och 528

Tillsynen bedrivs på hela tillsynsområden då antal objekt som kan omfattas av tillsyn är obegränsat. Tillsynen omfattar hantering av samråd enligt miljöbalken 12 kap 6 § avseende åtgärder som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön samt att kontrollera att samråds skyldigheten och besluten i samrådsärenden efterlevs. (5250-5251)

Tillsyn görs även i form av uppföljning och kontroll av efterlevnaden av meddelade tillstånd och dispenser inom områdesskydd, skyddade naturområden inklusive strandskydd och biotopskydd. (5260-5261)

Tillsynen omfattar även uppgifter avseende rovdjursfrågor, särskilt i de delar som är kopplade till artskyddet. Uppgifterna består bl. a av riktade informationsinsatser om rovdjurspolitiken, förvaltningsplan, annonser om skydds jakt samt kontrollinsatser av efterlevnaden av förvaltningsplanen och besiktningar mm. (5262-5263)

2.3.1. Tillsyn av skydd för djur- och växtarter

VÄS-koder 5270-5271

Tillsynen innebär reaktiva åtgärder vid överträdelse av bestämmelser, vid anmälningar/klagomål, informationsinsatser och planerade, egeninitierade inspektioner.

Tillsynen omfattar kontroller och information om bestämmelserna om fridlysning av djur- och växtarter samt utsättning av vissa växt- eller djurarter enligt Artskyddsförordningen.

Tillsynen inkluderar verksamheter som omfattar handel, preparering, förevisning av vissa hotade arter enligt artskyddsförordningen, CITES-bestämmelserna samt förordningarna EEG-338/97 och EEG-939/97. Vidare ingår granskning och uppföljning av egenkontrollen. (5270-5271)

2.3.2. Tillsyn av övrig prövning naturskydd

VÄS-koder 5280-5281

Tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd innebär reaktiva åtgärder vid överträdelser av bestämmelserna i MB vid t ex klagomål samt tillsyn av efterlevnaden av de tillstånd och dispenser som meddelats. Vidare omfattas informationsinsatser och planerade egeninitierade inspektioner.

Tillsynen över vilthägn består av inspektioner och hantering av överträdelser, information och rådgivning till allmänhet och verksamhetsutövare samt granskning och uppföljning av egenkontrollen. (5280-5281)

Tillsynen omfattar kontroll av efterlevnaden av de tillstånd och dispenser som meddelats avseende terrängkörning och vattenskoter.(5280-5281)

Tillsyn innebär också kontroll av verksamheter som innefattar marinvetenskaplig forskning från fartyg från annan stat. Tillsynen över dessa fartyg sker i huvudsak genom Kustbevakningens försorg i och med att en anmälningsplikt vid passering av territorialgränsen råder. (5280-5281)

2.4. Tillsyn av vattenverksamhet

VÄS-kod 535, 454

Tillsynen omfattar bl. a hantering av anmälningsärenden enligt miljöbalkens 11 kap (preciserat i förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet m.m.). Arbetet omfattar vidare förebyggande information om anmälnings- och tillståndsplikten samt annan information och rådgivning till verksamhetsutövare och privatpersoner mfl. Länsstyrelsen har tillsyn över avfall, farligt avfall och producentansvar vid de verksamheter där länsstyrelsen har tillsynen över vattenverksamheter. Länsstyrelsen har även ansvar för tillsynen i frågor om skydd av den yttre miljön vid hantering av kemiska produkter, varor och biotekniska organismer som inte innebär utsläppande på marknaden vid vattenverksamheter för vilka länsstyrelsen har tillsynsansvar.

Även hantering av anmälningsärenden avseende muddring och rensning som kan skada fisket ingår i tillsynen (MB 11 kap 15 §). (5350)

Tillsynen omfattar kontroll av efterlevnad av tillstånd och domar enligt 11 kap miljöbalken samt granskning och uppföljning av egenkontrollen. Arbetet omfattar även inspektioner av icke tillståndsgivna vattenverksamheter för att säkerställa att verksamheterna följer bestämmelserna i miljöbalken samt handläggning av överträdelser. (5351)

Tillsynen inkluderar att tillse att verksamheterna har erforderliga villkor i gällande tillstånd, samt om villkoren inte är tillräckliga, ansöka om prövning eller ta upp frågan om att ändra eller upphäva villkor eller i annat fall tillse att omprövning sker av verksamheten. (5351)

I tillsynen ingår även uppgifter som övervakning, rapportering och information av frågeställningarna kring dammsäkerhet. (454, 5350-5351)

2.5. Tillsyn av undersöknings- och bearbetningskoncessioner enligt lagen om vissa torvfyndigheter

VÄS-kod 546

Tillsynen över torvtäkter med tillstånd enligt lag (1985:620) om vissa torvfyndigheter är likartad den som bedrivs på torvtäkter med tillstånd enligt miljöbalkens kap 9. Tillsynen innefattar kontroll av efterlevnaden av villkor i meddelade torvkoncessioner. Arbetet omfattar även förebyggande information, tillsyn över egenkontrollen, inspektioner och hantering av överträdelser. (5460-5461)

2.6. Tillsyn av miljöfarlig verksamhet

VÄS-kod 555

Tillsynen omfattar kontroll av efterlevnad av villkor och tillstånd för miljöfarliga verksamheter med beteckningen A eller B i förordningen (1998:899) om miljöfarliga verksamheter och hälsoskydd. Länsstyrelsen har tillsyn över avfall, farligt avfall och producentansvar inom de verksamheter där länsstyrelsen har tillsynen över miljöfarlig verksamhet. Länsstyrelsen har även ansvar för tillsynen i frågor om skydd av den yttre miljön vid hantering av kemiska produkter, varor och biotekniska organismer som inte innebär utsläppande på marknaden inom miljöfarliga verksamheter för vilka länsstyrelsen har tillsynsansvar.

Inom tillsynen ingår att hantera anmälningsärenden, mindre ändringar inom verksamheterna (5550) och att granska efterlevnaden av rapporteringsskyldigheterna för miljöfarlig verksamhet i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrift NFS 2006:9 om miljörapport (5554). Vidare omfattar tillsynen granskning och uppföljning av verksamhetsutövers egenkontroll.

Tillsyn bedrivs genom inspektion och kontroll samt genom rådgivning och information till verksamhetsutövarna och i undantagsfall till allmänheten om regelverk och tillgänglig kunskap inom miljöbalksområdet. (5552, 5553 och 5556)

Inom tillsynen ingår även att ta in avgifter enligt förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken och att hantera överträdelser. (5551 och 5555)

Tillsynen omfattar även att tillse att verksamheterna har erforderliga villkor i gällande tillstånd, samt om villkoren inte är tillräckliga, ansöka om prövning eller ta upp frågan om att ändra eller upphäva villkor, och i annat fall tillse att omprövning sker av verksamheten.

2.7. Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer

VÄS-kod 565

Huvuddelen av länsstyrelsens tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer hanteras inom andra tillsynsområden. Denna tillsyn redovisas normalt på inom 555 och 535.

Tillsynen inkluderar rådgivande och kontrollerande åtgärder. (5650-5651)

2.8. Tillsyn av avfall och producentansvar

VÄS-kod 566

Huvuddelen av länsstyrelsens tillsyn inom avfallsområdet hanteras inom andra tillsynsområden. Denna tillsyn redovisas normalt på inom 555 och 535. Utöver detta granskar länsstyrelsen även kommunernas avfallsplaner.

Länsstyrelsen har tillsyn över sjöfarten och luftfarten när det gäller sådan dumpning och förbränning av avfall som regleras genom 15 kap. 31-33 §§ miljöbalken samt tillsyn över gränsöverskridande transporter av avfall. Länsstyrelsen ska i tillsynen samverka med Polisen, Tullverket och Kustbevakningen.

Inom tillsynsområdet hanterar länsstyrelsen anmälningsärenden inom transport av avfall. (5660-5661)

2.9. Tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd

VÄS-kod 567

Tillsynsområdet omfattar tillsyn enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Länsstyrelsen har tillsynsansvar för att vatten och avloppsfrågan löses i ett större sammanhang där det behövs.

Inom systemet för utsläpp av koldioxid är Naturvårdsverket operativ tillsynsmyndighet. Länsstyrelsen är samrådspart i ärenden. (5672)

2.10 Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden

VÄS-kod 575

Tillsynen omfattar potentiella föroreningsskador. Tillsynen sker stegvis genom faserna ansvarsutredning, undersökningar genom frivilliga åtaganden, undersökningar genom krav, åtgärder samt uppföljning/kontroll. Tillsynen omfattar både pågående och avslutade verksamheter. (5750-5755)

3. Resultat och utfall av tillsynen föregående år

Resultat från föregående år sett till genomförandet av tillsyn samt utfall i tid inom de olika tillsynsområdena

- sammanfattning av uppföljningen av föregående år, slutsatser som har dragits av uppföljningen och hur det påverkar årets planering
- summering av vad som inte har genomförts av det som planerades året innan och en bedömning av konsekvenser av att det inte har genomförts samt om det ska planeras in i kommande tillsynsplan
- i vilken mån tillsynsplanen har varit styrande, i hur hög grad genomförda tillsynsaktiviteter relaterar till tillsynsplanen

4. Mål

Mål för tillsynsverksamheten inom respektive länsstyrelse, koppling ska finnas till VP:n

Målen bör omfatta åtminstone:

- Säkerställa syftet med miljöbalken
- Säkerställa lagefterlevnad
- Bidra till att nå miljökvalitetsmålen
- Administrativa mål som till exempel handläggningstider och ärendebalans
- Mål om likvärdig tillsyn (demokratiaspekten)
- Andra sätt att mäta kvalitet i tillsyn
- Eventuella mål i regleringsbrevet som berör tillsyn enligt miljöbalken

För att ha tydliga mål samt att lättare kunna följa upp målen bör målen vara SMARTA dvs. Specifika, Mätbara, Accepterade, Realistiska och Tidsatta.

5. Resurser

Vilka resurser som avsätts i tid, totalt och inom respektive tillsynsområde.

Hur stora resurserna är i relation till bedömt tillsynsbehov (behovsutredningen) inom vardera tillsynsområde samt hur stor differensen är. Resurserna ska avse det som tillsynsplanen avgränsas till.

Kommentar om resurserna räknas på annat sätt än tidigare år t ex kan tillsynsvägledningsplanen ha ingått tidigare, tillsynsobjekt ha övergått till annan tillsynsmyndighet eller lagstiftningen ändrats.

	456	51	52	53	54	55	56	57
Planen (dgr)								
Behov								
differens								

6. Prioriteringar, prioriteringsstrategier och konsekvenser

Bör beskriva strategi för hur prioriteringar ska ske löpande, kan till exempel vara prioriterade miljö kvalitetsmål, uppdrag enligt regleringsbrev, insatser i samverkan med andra myndigheter, utpekade tillsynsåtgärder, utpekade områden där tillsynen ska prioriteras, branscher m.m.

Bör beskriva hur prioriteringar har skett i tillsynsplanen. Kan vara olika för olika tillsynsområden och olika aktiviteter – t ex slump, risk eller effekt.

Konsekvenser av prioriteringar – förväntat resultat av det som prioriteras, konsekvenser av det som genomförs i mån av tid respektive konsekvenser av det som prioriteras ned.

6.1. Prioriteringar under tidigare år, konsekvenser av detta

Vad prioriterades upp respektive ned under tidigare år? Är det något som påverkar prioriteringen under kommande år?

Jämför resultat under kapitel 3. Vad har prioriterats ned? Konsekvenser av det? Behöver något prioriteras upp i tillsynsplanen till följd av nedprioritering tidigare år. Behöver ny avvägning mellan tillsynsområdena göras?

Lärdomar under tidigare år? Hur tas lärdomarna tillvara? Behöver något prioriteras upp i tillsynsplanen till följd av nedprioritering tidigare år?

Behöver det finnas en långsiktig planering (flerårs) inom något område?

Jämför resultat under kapitel 3. Vad har prioriterats? Resultat av det? Hur påverkar det årets prioritering? Avvägning mellan tillsynsområdena!

6.2. Prioriteringar utifrån miljö kvalitetsmålen

Redovisa hur miljö kvalitetsmålen styr prioriteringen. Här kan även redovisas vilka miljö kvalitetsmål som har prioriteras respektive prioriteras ned eller inte är aktuella. Det bör även förtydligas om det finns några målkonflikter mellan miljö kvalitetsmålen.

6.3 Teoretiska prioriteringsstrategier

Risk – fokuserar på det som skulle kunna innebära de värsta, största konsekvenserna.

Effekt – nyttomaximering, fokusering på insatser där effekten av insatsen bedöms bli störst.

Slump – fokuserar på oförutsägbarhet och att oförutsägbarheten kan bidra till att lagar efterlevs. Slump kan vara en bra metod för att få en överblick över behov av prioritering av tillsynsinsatser och som underlag för planering.

Med slump avses inte att frångå prioritering utan det kan vara att använda sig av stickprov eller till exempel att välja vilka miljörapporter som ska granskas särskilt genom ett slumpmässigt urval för att därigenom få en överblick över vilka frågor som behöver lyftas i den övriga operativa tillsynen.

Inom miljötillsynen kan det vara lämpligt med alla strategier, beroende på vad som ska uppnås med tillsynsinsatserna. Det viktiga är att det görs transparanta val och att strategierna redovisas.

6.4 Prioriteringar detta år – avvägningar mellan tillsynsområden

Under denna punkt ska det framgå vad som prioriteras under året. Prioriteringarna kan beröra hela tillsynsområden, branscher eller specifika objekt. Vilken typ av tillsynsmetod som ska användas ska även redovisas (t ex fältbesök, systemtillsyn, dvs. tillsyn på egenkontroll, skrivbordstillsyn genom granskning av kontrollprogram och periodiska besiktningar). Planen bör även redovisa vad som ska prioriteras ned och vad som ska prioriteras i mån av tid. (t ex kan inkommande ärenden prioriteras för att minska handläggningstiderna som kan vara ett målvärde) Av planen ska framgå vilka avvägningar som har gjorts mellan tillsynsområdena.

Exempeltext:

Under året prioriteras tillsyn av egenkontrollen (systemtillsyn) vid de miljöfarliga verksamheter där egenkontrollprogrammet är äldre än två år och incidenter i verksamheten kan leda till utsläpp i vattenförekomst som riskerar att inte uppnå god status. Systemtillsyn utförs även, i mån av tid, vid övriga miljöfarliga verksamheter där egenkontrollprogrammet är äldre än tre år. I övrigt prioriteras inte systemtillsyn vid miljöfarliga verksamheter.

Nedprioriteringen över tid av tillsyn av dammanläggningar har i uppföljningen identifierats som ett problem. Under året prioriteras därför tillsynsområdet särskilt och systemtillsyn utförs vid dammanläggningar av sådan storlek att de bedöms som farliga anläggningar enligt LSO. För övriga dammanläggningar prioriteras insats i att begära in uppdaterade egenkontrollprogram.

Inom skyddade områden planeras för arbete med strandskydd inom det skyddade området Klumpen, från Klinten till Klanten utifrån ett riskperspektiv. Länsstyrelsen kommer att genomföra inspektioner inom hela området. Inom området finns tryck på byggnationer och länsstyrelsen har indikationer om att strandskyddet inte alltid efterlevs.

Länsstyrelsen prioriterar uppföljning av den tillsynskampanj om gränsöverskridande transporter som genomfördes under 2007. Länsstyrelsen avser inspektera de verksamheter som identifierades som potentiella avfallsexportörer inom projektet. Insatsen genomförs i mån av tid.

Inom året kommer tillsynsinsatser avseende kampanj om energitillsyn att prioriteras enligt miljö kvalitetsmålet ...

Prioriteringarna kan sammanställas i en tabell enligt exemplet nedan.

	456	51	52	53	54	55	56	57
Egenkontroll	Högt utpekade anl	Ned		Högt utpekade anl		Ned		Inte aktuellt
Inspektioner					I mån av tid			
Inkommande ärenden		I mån av tid						
Uppföljande tillsyn	Ned		Inte aktuellt					
Fler exempel								

7. Insatser inom tillsynen detta år

Tillsynsinsatser inom respektive tillsynsområde följer nedan. (Eventuell hänvisning till andra dokument såsom verksamhetsplan/arbetsplan)

Förtydliga vilka tillsynsinsatser som planeras och vilka prioriteringar som görs samt vad som inte prioriteras. Ge exempel på metoder.

En redovisning av årets planerade tillsynsinsatser för respektive tillsynsområde. Det bör beskrivas vad målet är med insatserna, vilken typ av insatser som ska genomföras, metod för åtgärderna, prioriteringar, antal tillsynsobjekt och tillsynsinsatser etc. Det kan vara en fördel att koppla tillsynsinsatserna till miljö kvalitetsmålen.

Det är viktigt att tillsynen är differentierad. Val av tillsynsmetod grundar sig på typen av tillsynsobjekt, dvs. i första hand verksamhetens eller åtgärdens inverkan/betydelse för miljö kvalitetsmålen samt kvaliteten i verksamhetsutövarens egenkontroll mm. Det kan t.ex. vara inspektioner och besiktningar i fält, rådgivning och informationsinsatser på hemsidan eller via utskick, inhämtande av kontrolluppgifter brevledes (i enlighet med villkor i meddelat tillstånd) mfl.

7.1. Tillsyn av åtgärder för att förhindra eller begränsa allvarliga kemikalieolyckor 456

Länsstyrelsen har tillsyn över (antal och kravnivå) sevesoanläggningar.

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

Exempeltext:

Tillsynsarbetet vad gäller seveslagstiftningen har till vissa delar planerats i samverkan med Arbetsmiljöverket. Länsstyrelsen kommer att fullfölja den kampanj som inleddes år 20XX med tillsyn inriktad mot rutiner och uppföljning vid anlåtande av entreprenörer i verksamheterna. Tillsynsbesök vid tio anläggningar planeras, granskning av säkerhetsrapporter och handläggning av interna planer planeras också att genomföras. Länsstyrelsen kommer under året att arbeta med uppföljning av tidigare tillsynsinsatser och med att analysera grunder för prioriteringsintervall. Avsikten är att hitta ett system för att kvalitetssäkra bedömningen av tillsynsinsatser och tillsynsbehov inklusive intervall i syfte att öka integreringen av sevesotillsynen med miljötillsynen

7.2. Tillsyn av områdesskydd 515 och 516

Länsstyrelsen har tillsyn över (antal och objektstyp) med föreskrifter till skydd för naturen. (VÄS-koder 5150-5151)

Länsstyrelsen har tillsyn över (antal) vattenskyddsområden i länet. (VÄS-koder 5160-5161)

Länsstyrelsen har också tillsyn över (antal) stycken kulturresevat. (VÄS-koder 5150 -5151.

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

Exempeltext:

Särskilda informationsinsatser om föreskrifter planeras för ett antal skyddade naturområden där körspår efter skoter har noterats utanför angivna skoterleder eller där andra observationer indikerar att skydds-föreskrifter inte efterlevs till fullo.

Riktad information om vattenskydds-föreskrifterna för vattenskyddsområden inom X kommun till verksamhetsutövare och fastighetsägare inom skyddsområdet. Särskilt ska informeras om tillståndsplikt och andra skyldigheter.

Länsstyrelsen planerar även under året att gå igenom vattenskyddsområden i förhållande till risker och att skapa ett underlag för prioritering av tillsynsåtgärder utifrån prioriteringsstrategi risk.

Vidare planeras utrymme för handläggning av överträdelser som upptäcks eller anmäls till länsstyrelsen. Klagomål kommuniceras med verksamhetsutövare och inspektion på plats görs i de fall oklarheter kvarstår efter kommunikering.

7.3. Tillsyn till skydd av naturen 525, 526, 527 och 528

I de fall antalet objekt i länet kan anges så görs det här.

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

Exempeltext:

Länsstyrelsen planerar för utrymme att handlägga anmälan om samråd enligt miljöbalkens 12 kap 6 § inom sex veckor efter att anmälan har inkommit till länsstyrelsen. Samrådsärenden rör till exempel uppsättning av master, husbehovstäckor och ledningsdragningar.

Länsstyrelsen planerar informations- och rådgivningsinsatser vad gäller samrådsplikt, tillståndsplikt i skyddade områden och andra skyldigheter.

Länsstyrelsen planerar även göra kontroller av efterlevnad av villkor i särskilt angelägna ärenden, göra uppföljning av meddelade dispenser och tillstånd samt handlägga konstaterade överträdelse av samrådsplikten eller i beslut givna villkor.

7.4. Tillsyn av vattenverksamhet 535, 454

Länsstyrelsen har tillsyn över (antal och objektstyp) vattenverksamheter.

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

Exempeltext:

Systemtillsyn ska genomföras vid A, B, C, D, E och F dammar, vilka har bedömts som farliga anläggningar enligt LSO. För övriga dammanläggningar enligt tillsynsregistret planeras att förelägga om att inkomma med uppdaterade egenkontrollprogram. Egenkontrollprogrammen ska granskas avseende

Inspektioner av 5 bevattningsföretag kommer att göras utifrån ett slumpmässigt urval i syfte att identifiera behov av tillsynsinsatser inom området.

Uppföljning av meddelade beslut i anmälningsärenden kommer att ske av vart 10:onde beslut /av beslut inom geografiskt område/

Inkomna klagomål kommuniceras med verksamhetsutövaren inom 3 v.

7.5. Tillsyn av undersöknings- och bearbetningskoncessioner 546

Länsstyrelsen har tillsyn över (antal och objektstyp) bearbetnings- och torvkoncessioner.

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

Exempeltext:

Länsstyrelsen har tillsyn över 5 torvtäkter varav en är i avslutningsfas. Länsstyrelsen planerar för utrymme att informera och rådgive verksamhetsutövare angående torvkoncessioner då det efterfrågas. Vidare planerar länsstyrelsen platsbesök vid två pågående torvtäkter i syfte att inspektera hur verksamheten bedrivs och hur egenkontrollen genomförs.

Länsstyrelsen kommer att handlägga konstaterade överträdelse av villkor i meddelade beslut.

7.6. Tillsyn av miljöfarlig verksamhet 555

Länsstyrelsen har tillsyn över (antal och objekttyp, A och B-anläggningar) miljöfarliga verksamheter.

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

7.7. Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer 565

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

7.8. Tillsyn av avfall och producentansvar 566

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

7.9. Tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd 567

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

7.10 Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden 575

I länet har länsstyrelsen tillsynsansvar för (antal, objektsbeskrivning) förorenade områden och miljöriskområden.

Ange planerade insatser under året samt metod för åtgärderna.

8. Uppföljning och utvärdering av tillsynsverksamheten

Redan i tillsynsplanen bör det framgå hur planen ska följas upp och utvärderas. Om målen har varit SMARTA är det enklare att utvärdera målen.

För att kunna följa upp hur mycket tid respektive aktivitet har tagit kan det preciseras vid aktiviteten i tillsynsplanen med en spec i Agresso.

Vid uppföljning av tillsynsplanen kan man använda följande frågor som underlag:
Koppla till målen - Resultat av tillsyn – genomförda aktiviteter.

Hur har tillsynen bidragit till att säkerställa syftet med miljöbalken?

Hur har tillsynen bidragit till att säkerställa lagefterlevnad?

Hur har tillsynen bidragit till att nå miljö kvalitetsmålen?

Uppföljning av administrativa mål som till exempel handläggningstider och ärendebalans.

Mått på tillsynens likvärdighet (tillämpning av metoder, samverkan, projekt, kompetenshöjande åtgärder, standardiseringar, checklistor etc.).

Exempeltext:

Väsentliga planerade aktiviteter för att bidra till att säkerställa att syftet med miljöbalken och att säkerställa lagefterlevnad är; XX-YY. Aktiviteterna följs upp utifrån genomfört eller inte samt för aktivitet systemtillsyn vid miljöfarliga verksamheter antal reviderade kontrollprogram...

De väsentligaste planerade aktiviteterna för att bidra till att nå miljökalitetsmålen enligt prioritering (rubrik 6) följs upp avseende genomfört eller inte samt nedlagd tid. Avseende miljökalitetsmålet giftfri miljö följs antal genomförda saneringar av förorenad mark upp årligen inom ramen för miljömålsuppföljningen.

Andra mått;

- Tillämpning av checklistor vid granskning av miljörapporter (andel).
- Viktiga planerade kompetenshöjande insatser under året som ska följas upp är XX – genomfört/ej genomfört.
- Projektet ”tillsynskampanj utfasning prioriterade ämnen” inleds och avslutas projektet med enkät till verksamhetsutövarna i syfte att kartlägga kunskap om -och användning av prioämnen. Projektet löper över två år och kommer att följas upp år 20XX.
- Antal enskilda sökträffar på sidan med information om egenkontroll .

Den operativa tillsynen följs upp på aktivitetsnivå vid tertial 1 och 2 samt vid årets slut. Avsikten är att resultatet av tillsynen ska kunna följas under löpande under året och ge input till planeringen inför fortsättningen av innevarande år och inför kommande år. Uppföljningen av tillsynsplanen kommer att rapporteras i samband med årsredovisningen.

Bilagor

Av bilagorna bör framgå;

- Bakgrund till hur resurser har beräknats, vilka tillsynsaktiviteter som ska genomföras vid vilka objekt och inom vilka tillsynsområden samt vem som ansvarar för genomförandet.
- Metodbeskrivningar, mål med aktiviteterna och hur aktiviteter ska genomföras.
- Koppling mellan planerade aktiviteter och miljökalitetsmålen.
- Register över objekt och tillsynsområden som fordrar återkommande tillsyn.